

MEGYEJÁRÓ

A Délmagyarország és a Délvilág házhoz jön!

Ismerjük meg Csongrád megyét! felkiáltással megkezdjük 52 részesre tervezett sorozatunkat, melynek során szűkebb pátriánk valamennyi községét meglátogatja a Délmagyarország és a Délvilág szerkesztőségi csapata. Egyrészt hogy találkozzunk az ott élő emberekkel, másrészt hogy megmutassuk másoknak is kistelepléseink életét, méltatlanul elfeledett, vagy legtöbbször fel sem fedezett értékeit.

DM-grafika

A képviselők tiszteletdíjukat a község közalapítványának adják

Az ország leghosszabb faluja

A háromezer lakosú Csanytelek, az ország leghosszabb faluja első-sorban a kertészetéről nevezetes. A település képviselői minden hónapban átadják tiszteletdíjukat az önkormányzat által létrehozott Európai Csanytelekért Közalapítványoknak.

Magyarország leghosszabb falujaként tartják számon a Tisza jobb partján elterülő Csanyteleket. A település két legtávolabbi pontja között kétszáz méter hűján hat kilométer a távolság. A falu mégsem együttes, a birtokszerkezet pedig a Károlyiak idejéből maradt meg, az itt élő zsellérek házaik mellé nagyobb portákat kaptak. Ennek köszönhetően ma Csanytelek egy ligetes, otthonos falu benyomását kelti, ahol a házak mellett szépen művelt kertek sorakoznak. A környezet adottságai miatt előbb a szabadföldi kertészet volt divat, később földjében természetek zöldiséget. Újabbban a virág kelandóbb. *Forgó Henrik* polgármester úgy látja, hogy a piac szabályozott, de nem védett a magyar termelő számára, ezért szerinte a csanyteleki termelők helyzetét is nehezíti a külföldről behozott spanyol paradicsom.

A község lakosainak száma háromezer. Évről évre néhányan elvándorolnak a faluból, de körülbelül ugyanannyian telepednek itt meg. Szó sincs arról, hogy az alapfokú oktatási intézmények bármelyikét be kellene zárni. Az iskolában jelenleg 186 diák tanul. Kistérségi együttműködés keretében működik az oktatás a faluban. A polgármester szerint a közeli Csongrád, Felgyő, Tömörkény ön-

A helyiek büszkék a tavaly felújított katolikus templomra

kormányzataival nagyszerű az együttműködésük. Szerinte előnyös, hogy a társulásban a három falu együtt 51 százalék szavazattal bír Csongráddal szemben a vitás ügyek eldöntésénél. A polgármes-

ter, aki 2002 óta vezeti a falut, örül annak, hogy a képviselők száma csökkent, így némi megtakarítást sikerült elérni a tiszteletdíjakban. Most kilenc képviselő ajánlja fel minden hónapban járandóságát

ÚTÉPÍTÉSEK, FELÚJÍTÁSOK

■ *Forgó Henrik* polgármestersége alatt eddig 3,2 kilométer utat építettek, ingatlanokat vásároltak, járdákat, parkolókat újítottak fel, agráripari park kereteit rakták le, kétszer újították fel a művelődési házat – mindez hatszázmillió forintba került. Saját erőből építettek újjá az óvodát, a gondozási központot, terveik szerint ezt teszik az iskolával is. Elképzeléseik között szerepel az 1,8 kilométeres tiszai út megépítése is.

az Európai Csanytelekért Közalapítvány javára, melyet azzal a céllal hozott létre az önkormányzat, hogy a falu fejlődéséhez szükséges pályázatok önérejét előteremtse. *Forgó Henrik* szerint a képviselők látják ennek az előnyét, és nem esik nehezükre lemondani a tiszteletdíjukról. Annál is inkább, mert mindannyian laptopot kaptak az önkormányzattól. A számítógépen és elektronikus úton érkeznek hozzájuk most már az előterjesztések, a képviselők hivatalos ügyeiket az interneten intézik. Ezzel az önkormányzat megtakarította a fénymásolás költségeit. A falu gazdálkodásában ez is tétel, *Forgó Henrik* pedig igyekszik mindenre odafigyelni. A gyárszerű üzemmódnak és minőségbiztosítási mérnök végzettségű polgármester eddigi munkahelyein megszokta, hogy valós problémára valós eszközökkel ad választ, a közigazgatás viszont egy irracionális világ. Úgy érzi, ebben a légkörben mégis sikerrel igazodik el, és bízik szülőfaluja fejlődésében.

BLAHÓ GABRIELLA

Csanyteleken jártunk

Megyejáró sorozatunk legutóbbi állomása Csanytelek volt. A faluházban találkoztunk olvasóinkkal egy jó hangulatú beszélgetésen.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Örömrőlre a csanyteleki találkozó résztvevői rendkívül tájékozottak voltak az újság tartalmát illetően. Elmondták, hogy lapunk mindennapra tud érdekes olvasnivalót nyújtani. *Órfi Ferenc* főszerkesztő-helyettes válaszolt az észrevéte-

lekre, és jegyezte a javaslatokat. A falubeliek elismeréssel szóltak terjesztőnk, *Mészáros Dezső* munkájáról, akinek köszönhetően már kora hajnalban ott van az újság a postaládájukban. Csanyteleken is rendkívül népszerűek Délmagyarország és a Délvilág által kínált nyereményjátékok. *Németh Ildikó* marketingvezető az elkövetkező akcióinkról beszélt. A találkozón részt vett *Blahó Gabriella* újságíró és *Forgó Henrik* polgármester is. Szokás szerint a mostani találkozó is játékkal ért véget.

Telt ház fogadta stábunkat a faluházban

Fotó: Tésik Attila

Nincs pénz a hospice ellátás Csongrád megyei fejlesztésére

Halálos betegek – kevesen távoznak méltósággal

Keves halálos betegnek adatik meg hazánkban, hogy fájdalmak nélkül, szakemberek lelki támaszával távozzon. A hospice ellátás erre szolgálna, de Csongrád megyében nincs ilyen fekvőbeteg-részleg.

Hazánkban évente több mint 30 ezren halnak meg valamilyen daganatos megbetegedésben – többségüknek azonban nincs módja méltósággal, fájdalom nélkül távoznia. A Nyugat-Európában évtizedek óta jól működő hospice ellátás abban nyújt segítséget, hogy a gyógyíthatatlan, haldokló betegek életminőségét javítsa, hátralevő idejüket fájdalom nélkül töltsék, testi és lelki szenvedéseiket enyhítsék.

A hazai hospice ellátást ugyan csak részben, de finanszírozza az egészségbiztosító, műszerigénye alacsony, mégis csupán tizenegy ilyen fekvőbeteg-részleg működik az országban. Csongrád me-

gyében egy sem. Szegeden, Vásárhelyen és Ruzsán otthoni szakellátói csoportok dolgoznak – kapacitásainak azonban legalább a tízszerese lenne az ellátási igény. Szegeden jelenleg mindössze négy-öt haldokló beteget gondoznak ilyen speciális módon és szellemben.

Az OEP-finanszírozott hospice ellátást a háziorvosnak kell elrendelnie, de sokan közülük ezt nem teszik meg időben – mondta el *Mari Albertné*, a Szegedi Hospice Alapítvány vezetője. Úgy véli, az lenne az ideális, ha a háziorvos rögtön elrendelné az ellátást, amint kiderül: a daganatos folyamat valószínűleg a páciens halálával végződik. A fekvőbeteg-részleg pedig azért lenne annyira fontos, mert időnként szükség van a fájdalomcsillapítás beállítására és más kísérőtünetek ellátására is – nem csupán az ápolásra.

A legideálisabb helye ezért egy egészségügyi intézményben vagy annak közelében

PÉNZHIÁNY A LEGFŐBB OK

■ A daganatos fájdalmak enyhítésének gyógyszer- és szakemberköltsége igen magas: részben ezzel magyarázható, hogy a pénzügyi gondokkal küzdő szegedi egészségügyi intézményekben még nincs hospice osztály – mondta el *Thurzó László* professor, az onkoterápiás klinika vezetője. Hozzátette: a hospice a krónikus ellátás egy speciális formája, a klinikának azonban csak aktív beteggyakart fizet a biztosító. Másrészt a hospice-ban többféle szakemberre van szükség, az onkológus elérhetősége önmagában kevés. *Pajor László*, a szegedi városi kórház főigazgatója szerint az I. kórház területén ugyan el lehetne képzelni egy ilyen osztályt, viszont az épület jelenlegi állapotában nem kapna ÁNTSZ-engedélyt a speciális feladatra. Egy nagyszabású felújítás a professor szerint legalább 400 milliót beruházást jelentene – amiből viszont már ésszerűbb lenne egy új épület felhúzni.

lenne, ahol a megfelelő szakorvosok – főként onkológus, aneszteziológus, dietetikus – szükség esetén rövid időn belül elérhetők. A másik fontos tényező a nyugodt, otthonos környezet kialakítása, ami szintén hozzájárul a haldokló életminőségének javításához. A nehéz úton való lelki támogatást pedig egy pszichológussal vagy éppen egy pappal való rendszeres kapcsolatot, beszélgetést segítené.

Tíz éve már létezik a hospice ellátásra felkészítő szakdolgozói alapképzés, és a közelmúltban az orvostanhallgatók képzésébe is beiktattak egy a halállal és a hospice szellemiséggel foglalkozó kurzust. A palliatív terápia – azaz a fájdalmak tüneti kezelése – gyakorlati képzése ugyanakkor Szegeden még nem megoldott. *Mari Albertné* szerint a leendő orvosokkal leginkább azt kell elfogadtatni, hogy a halál nem a gyógyítás kudarca, hanem az élet természetes része. Ebben a szellemben kell foglalkozni a haldoklókkal.

Elkészült a sándorfalvi úti hulladéklerakó kötőréje

Ötven tonnát fal óránként

Ritkaság az olyan hatalmas méretű építéstörmelék-feldolgozó az Alföldön, mint amilyen a Szegedi Környezetgazdálkodási Kht. sándorfalvi úti telepén működik.

Újabb részlegét állította hadrendbe a Szegedi Környezetgazdálkodási Kht. a sándorfalvi úti regionális hulladéklerakójának. A telep tízmilliárd forint uniós ISPA-támogatással látványosan növekszik. Lapunk is bemutatta már Szeged és a környező harminckét település negyedmillió lakójának szeméttel befogadó gigantikus méretű hulladékdepót és a biológiai szennyvíztisztító virágkertes szethez hasonlító üvegházat, ahol baktériumok mossák tisztára a vizet.

A harmincöt hektáros „óriásgyár” mostantól hatalmas kötőrével – hivatalos nevén építési törmelék-feldolgozóval – is büszkédkelhet. *Szabó Ferenc*, a kht. ügyvezető igazgatója elmondta: nem szériatartozék a hulladéklerakókban az ilyen speciális daráló, alig működik hozzá fog-

ható Kelet-Magyarországon. A rendszer ráadásul mobil, vagyis költöztethető. Óránként ötventonnányi, vagyis két nagy billenés törmelékkel képes felhalni. Egy ember kell a legfeljebb emberfejnnyi vasbeton, fém- és tégladarabok beadagolásához, a másikuk pedig a gépet kezeli: háromméteres aprítósort hat méteresen szortírozás követi, majd huszonöt méteresen szállítják. A futószalagról igény szerint öklömnyi kavics vagy porrá zúzott szemcsék kerülnek le. A készrút az önkormányzati társaság a saját útépitésére használja föl vagy eladja. A fő attrakció a kötőré ügyszervet, „porfás rendszere”, amely ollószerűen ki-be mozgó fémbordáival morzsolja ízzé-porrá a vasbetont, fémeket vagy téglát.

Egyénilag nem vihetünk ugyan be háztartási sítet, de az építkezéshez lera-kott konténerek tartalmát és a hulladékudvarokra bevitt törmelékkel mind oda továbbítják. A német gépsor 350 millió forintba került, és már túl van a próbaüzemen.

D. T.

Tanul a gyerek

Az esernyők története még megránsra vár. A mi időnkben csasztuska főszereplője is volt. Első sora ma is előjön bennem: „Ciceró a parapléval vív ádz harcolkat...” *Pestről hozzánk zsuppolt osztálytársunk volt Ciceró, és amikor kifogyott a szóból, padok tetején esernyővel viaskodott. Jóval később valakik föltalálták a méregtűvel kombinált változatot. Csak meg kellett szűrni valakinek a lábát, és kész. Mostanában tojásdobálással keresztetik. Egyik oldalon a tojás a töltény, a másikon az ernyő a pajzs.*

Mindenből tud játékot csinálni az utcaöklök. Megint csak a mi időnkben, a háború után: robbantások, kézigránatok vitték el sok társunk fél karját. Amikor *Tell Vilmost* mutatta a televízió, vagy amikor erdei vadakként bújtak elő nyílveszeikkel az angol hősök, akkor a magyarok nyilaitól rettegett a szülőök hada. Rohangáló suhancok lödözték ki egymás szemét. –

Valamikor a tojás is valuta volt, cirkuszi belépőt is lehetett kapni érte, és az újságok árát is ahhoz szabták. Mostanában, gyerekzebe nek a tojás is drága. Bőven termik viszont az apró kavicsot a parkmezők, ott folyt ez a csata is. Csak suhánysnyi ideig láttam, amíg a villamos elhúzott mellettük. Akár fél marékkal is tüzelni lehet, legény legyen a talpán, aki úgy tudja kapkodni maga előtt az ernyőt, hogy egy se érje el. Ahogy politikusaink védelmében kétszer is látták. Egyelőre próba, esőszünetben. Csak zápor ne legyen belőle!

H. D.

A gondoskodás utolsó lépcsői hiányoznak az egészségügyből Illusztráció: Schmidt Andrea

T. R.